

γαρνό τό, Καππ. (Φάρασ.)

Ἐκ τοῦ συνων. οὐσ. ἀγρινόν, ὁ ἰδ., κατ' ἀντιμετάθεσιν καὶ συγκοπὴν. Βλ. Ν. Ἀνδριώτ., Λεξικογρ. Δελτ. 2 (1940), 146/147.

Εἶδος αἰγάγου διαιτωμένου ἐπὶ τοῦ Ἀντιταύρου : Πηγάμ' ἔς σοῦ γαρνοῦ τὸ νέγκωσμα (νέγκωσμα = κυνήγι). Σκότ'σαν ἓνα γαρνὸ καὶ μοίρασάν do.

γαρόμελο τό, ἀμάρτ. γκαρόμ'λου Ἦπ. (Ζαγόρ.) γκαρόμπ'λους ὁ, Ἦπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γάρος καὶ μέλι.

Τὸ μετὰ τὴν ἐκθλιψίν τῶν μελικήρων ἀπομένον ἐντὸς τοῦ δοχείου μεῖγμα ὕδατος καὶ μέλιτος, ἀποτελοῦν μελανωπὸν γλυκὺν ζωμόν, τὸν ὁποῖον τρώγουν τρίβοντες ἐντὸς αὐτοῦ ἄρτον. Συνών. μελόνερο, νερόμελο. Πβ. γάρος 2δ.

γάρος ὁ, σύνθη. καὶ Πόντ. (Ἀμισ.) γάρους πολλαχ. βορ. ἰδιωμ. γκάρους Ἦπ. (Ζαγόρ. Ἰωάνν. κ.ά.) γάρος τό, Πελοπν. (Γέρμ.) Σκῦρ. γάρον τό, Πόντ. (Σούρμ.) — Λεξ. Περίδ. Βυζ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. γάρος. Οἱ κατ' οὐδ. γένος τύπ. γάρος καὶ γάρον ἤδη Ἑλληνιστ. Βλ. Ἰω. Καλλέρ., Ἐπετ. Ἑταιρ. Βυζαντ. Σπουδ. 23 (1953), 695 ὑποσ. 5.

1) Ἀρτυμα ἡμίρρευστον (εἶδος «σάλτσας»), παρασκευαζόμενον ἐκ τῶν ἐντοσθίων ὠρισμένων ἰχθύων (ἰδίως σκόμβρων), ἅτινα ἀλατίζονται καὶ ἐκτίθενται ἐπὶ τι διάστημα εἰς τὸν ἥλιον ἐντὸς πηλίνου ἀγγείου, μεθ' ὃ τρώγονται ὡς ὀρεκτικόν, καρυκευόμενα δι' ἐλαίου καὶ λεμονίου ΑΡουμελ. (Σωζόπ. κ.ά.) Βιθυν. Θράκ. (Μυριόφ. κ.ά.) Ἰων. (Κρήν.) Μεγίστ. Πάτμ. Προπ. (Ἀρτάκ. Κούταλ. Μαρμαρ. Πάνορμ.) Χίος — Λεξ. Βυζ. Βλαστ. 282 Πρω. Δημητρ. : Παροιμ. Φρ. Οὐ γάρους εἶμι τοῦ ψουμιοῦ οὐ χάρους Θράκ. (Μυριόφ.) Ἡ σήμ. καὶ ἀρχ., Ἑλληνιστ. καὶ Βυζαντ. Πβ. Ἰω. Καλλέρ., ἐνθ' ἄν. 2) Ἡ ἄλμη, ἐντὸς τῆς ὁποίας διατηροῦνται ἰχθύες, ἐλαῖαι, τυρὸς ἢ λαχανικὰ πολλαχ. : Φκειάσι λίγου γάρου κὶ ρίξι ἔς τ' γάδ', νὰ μὴ χαλάσ' τὸν τυρὶ Εὐβ. (Ἀκρ. κ.ά.) Χύθ'κι οὐ γάρους κὶ χαλάσαν οἱ ἱλιές Σκόπ. Νὰ βάλ'ς ἀπ' πάν' ἀπ' τ'ς πιπεριές τοῦ σανίδ' γιὰ νὰ τ'ς σκιπάξ' καλὰ οὐ γάρους αὐτόθ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄρμη 1. β) Τὸ ἐκ τῶν ἐλαίων ἐκκρινόμενον ὑπομέλαν ἄχρηστον ὕγρὸν μετὰ τὸ ἀλάτισμα αὐτῶν ἢ μετὰ τὴν ἐν τῷ ἐλαιοτριβεῖω ἐκθλιψίν των Πόντ. (Ἀμισ.) Σκῦρ. Σκόπ. : Ἀλάτ'σα τσ' ἐλιές τσαι βγάλανε γάρος Σκῦρ. Οὐλοῦ γάρου εἶμι φέτους οἱ ἱλιές, δὲν ἔχ'ρι λάδ' Σκόπ. Συνών. μούργα. γ) Οἶονδῆποτε ὕγρὸν χρώματος ὑπομέλανος ἕνεκα θολερότητος Ἦπ. : Τοῦ κρασί - τοῦ νεροῦ εἶναι γκάρους. δ) Τὸ γαρόμελο, ὁ ἰδ. Ἦπ. (Ζαγόρ.) ε) Τὸ μετὰ παρατεταμένον βρασμόν τοῦ γλεύκους ἀπομένον παχύρρευστον ἀφέψημα Μακεδ. (Μελέν.) Συνών. πετιμέζι. 3) Τὸ κατὰ τὴν ἀποστράγγισιν τοῦ χλωροῦ τυροῦ ἐκκρινόμενον ὕγρὸν Σκῦρ. Στερελλ. (Κλών.) Συνών. τυρόγαλο. β) Ἡ ὑποστάθμη τοῦ βουτύρου Μακεδ. (Θεσσαλον.). 4) Ὁ ρύπος, ἡ κηλὶς Χίος — Λεξ. Πρω. Δημητρ. Πβ. γαριά, γαριάζω 1. β) Ὁ καταρράκτης τῶν ὀφθαλμῶν Πόντ. (Σούρμ.) Πβ. γαρίλα 2.

γάρπα ἡ, Νάξ. (Φιλότ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γαρπάρω καθ' ὑποχωρητικὸν σχηματισμόν.

Ὁ καλπασμὸς (ἔππου, ἡμιόνου, ὄνου) : Τὸ μου'άρι

ἦτανε μνιαρμένο καὶ ἤβαλενε μιὰ γάρπα ! Ἐκαβαλλίκευεν ἓνα μου'άρι κὶ ἀκούς μιὰ γάρπα ποὺ τὴν ἦκανε...

γαρπάρισμα τό, ἀμάρτ. γαρπάρωμα Νάξ. (Φιλότ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γαρπάρω, κατὰ μετασχηματισμὸν πρὸς τὰ παράγωγα ἐκ τῶν εἰς -ίζω ρ.

Ἡ γάρπα, ὁ ἰδ. : Τὸ μου'άρι ἦκανε ἓνα γαρπάρωμα ποὺ ξεπέρνα τσι τράφοι.

γαρπάρω Νάξ. (Φιλότ.) γαρπέρνω Νάξ. (Φιλότ.)

Ἐκ τοῦ Ἑνετ. galopar = καλπάζω.

1) Ἐπὶ ὑποζυγίων, τρέχω ἐν καλπασμῷ (μετὰ ἢ ἄνευ ἀναβάτου) : Ἐγάρπαρε τὸ μου'άρι κ' ἤφυνε. Ὁ ἄδαρος ἐγάρπερνε σε οὐλὴ τῇ στράτα. β) Ἐποχοῦμαι ὑποζυγίου καλπάζοντος : Γαρπέρνουμενε γιὰ νὰ δούμενε ποιὸς θὰ περάσῃ τὸν ἄλλον ; Σε οὐλὴ τῇ στράτα γάρπερνα.

γάσα ἡ, Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.) Μεγίστ. Σύμ. — Λ. Παλάσκ., Ὀνοματολόγ., 17. Ν. Κοτσοβίλ., Ἐξαρτ. πλοίων, 127. Ἀ. Σακελλαρ., Ἐγχειρ. ἄρμεν., 89. Ἀ. Μαμέλλ., Θαλασσιν., 112 — Λεξ. Περίδ. Πρω. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ Ἑνετ. gassa = χονδρὸν σχοινίον, κάλως.

1) Ὡς ναυτ. ὄρος, ὁ βρόχος, ἡ θηλειά, ἥτις σχηματίζεται εἰς τὸ ἄκρον ἢ τὸ μέσον σχοινίου διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ἄλλο σχοινίον ἢ ἐξάρτημα τοῦ πλοίου Μεγίστ. — Λ. Παλάσκ. ἐνθ' ἄν. Ν. Κοτσοβίλ., ἐνθ' ἄν. Ἀ. Σακελλαρ., ἐνθ' ἄν. Ἀ. Μαμέλλ., ἐνθ' ἄν. — Λεξ. Περίδ. Πρω. Δημητρ. β) Εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν σπογγαλιέων, ἡ περὶ τὸν καρπὸν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τοῦ δύτου ἐφαρμοζομένη θηλειά, ἥτις σχηματίζεται εἰς τὸ ἄκρον λεπτοῦ σχοινίου, τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ ὁποίου προσδένεται εἰς τὸ «καμπανέλι» τοῦ σκάφους, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἐγκαιρος διάσωσις τοῦ δύτου ἐν περιπτώσει λιποθυμίας ἢ ἄλλου ἀτυχήματός του διὰ τοῦ αὐτομάτως διδομένου σήματος κινδύνου Σύμ. 2) Κοιλότης ἐγγεγλυμμένη περὶ τὸ ἐξωτερικόν, τὸ ἐλεύθερον ἄκρον ξυλίνου μοχλοῦ τοῦ ἐλαιοτριβεῖου (τῆς «στάγκας»), εἰς ἣν εἰσέρχεται θηλειά σχοινίου, οὗτινος τὸ ἕτερον ἄκρον προσδένεται εἰς τὸν «ἀργάτην» (βλ. ἀργάτης 5), κατορθουμένης οὕτω τῆς περιστροφῆς τοῦ κοχλιοειδοῦς ἄξονος τοῦ πιεστηρίου, τῆς «βίδας» (βλ. βίδα 3) Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.).

γασίτσα ἡ, Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γάσα καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ίτσα.

Ὁ μικρὸς βρόχος. Συνών. θηλίτσα.

γαστάλδος ὁ, Ἀ. Λασκαρᾶτ., Στιχουργ.², 28 Μυστήρ., 8 Ἡθῆ, 194 Ποιήμ., 32 γαστάρδος Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ Ἑνετ. gastaldo = ἐπιστάτης κτημάτων, κλπ. ἡ δικαστικὸς ὑπάλληλος ἐπιστατῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεων τῶν δικαστηρίων. Ὑπὸ τὴν δευτέραν ταύτην σημασίαν ἡ λ. γαστάλδος ἀπαντᾷ συχνὰ εἰς Κρητικὰ συμβόλαια τῆς Ἑνετοκρατίας βλ. Σ. Ξανθοῦδ., Χριστιαν. Κρήτ. 1 (1912), 143, 321. Πβ. Λεξ. Πρω. Δημητρ.

Ὁ ἐπίτροπος ναοῦ ἐνθ' ἄν. : Ἦτανε τότες οἱ ἐπιτρόποι τσ' ἐκκλησιᾶς, ποὺ τσὸ 'λέαμε γαστάρδους Κεφαλλ.

|| Ποίημ.

Κ' ἐπήγαινε ν' ἀνάψῃ καὶ περ'σσότερα

μὰ οἱ γαστάλδοι, ποὺ στέκουν καὶ κοιτοῦνε,

τοῦ λέν πὼς φτάνει δυὸ κερία δικοῦνε

Ἀ. Λασκαρᾶτ., Στιχουργ.², ἐνθ' ἄν.

